

Kvalitetsredovisning förskola 2018 för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	3
Framgångsfaktorer.....	3
Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå för kommande budgetår.....	4
Utvecklingsområden.....	4
Stadsdelsgemensamma insatser.....	6
Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår.....	7
Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår	7
Kvalitetsarbets genomförande	7
Utvecklingsområden för innevarande budgetår.....	8
Nämndmål och enhetsmål med pedagogisk inriktning för innevarande år	12
Övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser för innevarande budgetår för att öka måluppfyllelsen	12
Strukturella förutsättningar.....	13
Självvärdering	16
Förskoleundersökning	17
Övriga underlag	22

Sammanfattande analys

Förvaltningen bedömer att förskolans verksamhet uppfyller de nationella målen. Arbetslagen dokumenterar och reflekterar över barnens lärande i grupp. Enheterna har en hög andel förskollärare samt mindre barngrupper jämfört med staden som helhet. Det finns en medveten strategi för att attrahera utbildade och blivande förskollärare. Genom regelbundna barnhälsoteammöten har det främjande och förebyggande arbetet för att nå barn i behov av särskilt stöd förbättrats. En ny organisation träder i kraft vid årskiftet med tydligare rollbeskrivningar och likvärdiga ledningsfunktioner. Detta bedöms bland annat leda till ökad effektivitet och ökat kollegialt lärande.

Förvaltningen har genomfört ett stort antal insatser rörande språk de senaste åren. Genom att fokusera på de mest framgångsrika insatserna i en samlad språkstrategi bedöms det språkutvecklande arbetet bli mer sammanhållet och enhetligt.

Samtidigt finns det utmaningar. Resultaten i förskoleundersökningen har minskat och ligger under genomsnittet i staden. Pedagogernas egen självskattning har inte förändrats nämnvärt under samma period.

Att inskrivningsgraden är lägre jämfört med övriga stadsdelar innebär en utmaning. Barn som inte tar del av förskola eller annan pedagogisk verksamhet är svåra att identifiera och nå.

Att utveckla och förankra rutiner kring anmälningar om kränkande behandling är ett utvecklingsområde. Ett annat utvecklingsområde är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för att på ett mer strukturerat sätt kunna följa barnens förändrade kunnande. Det finns även behov av att höja medarbetares generella kompetens i det svenska språket.

Framgångsfaktorer

Återkoppling

Enheterna vars ledning ger återkoppling på pedagogernas planering, självskattning och uppföljning bidrar till fördjupad förståelse och analys vilket bedöms vara en framgångsfaktor. Med stöd och återkoppling ökar pedagogernas möjligheter att driva den pedagogiska utvecklingen.

Rekryteringsstrategi

Genom en väl förankrad organisation för VFU med handledarutbildade mentorer skapas förutsättningar för att nyexaminerade förskollärare ska söka sig till stadsdelen. Introduktionsår med stöd från en mentor samt täta träffar bidrar till att studenterna blir tryggare i sitt uppdrag och får en bra start vilket i sin tur ökar sannolikheten att de stannar kvar i stadsdelen.

Ökad inkludering

I de fall all personal inkluderas i en satsning ökar sannolikheten att insatsen ska bli väl förankrad i verksamheten. När till exempel barnskötare, förskollärare och kockar inkluderades i satsningen på måltidspedagogik skapades delaktighet och engagemang vilket i sin tur spreds till barn och vårdnadshavare.

Ge mandat och förutsättningar

För att nätverk av olika slag ska få avsedd effekt krävs att representanterna får mandat och förutsättningar att föra kunskap vidare ut i verksamheten. I den nya organisationen kommer biträdande chefer i stor utsträckning att ansvara för förankring och implementering vilket bedöms öka effektiviteten.

Organisera för systematiskt kvalitetsarbete

En förutsättning för ett framgångsrikt systematiskt kvalitetsarbete är en genomtänkt organisation för planering, reflektion, system och pedagogiska mötesforum. De enheter där förskollärare respektive barnskötare och förskollärare träffas tillsammans får ökad förståelse, samsyn och kvalitet.

Föräldrasamverkan

I de fall föräldraråd och föräldraforum har införts har vårdnadshavare på ett framgångsrikt sätt fått ökad insikt i förskolans verksamhet. Denna typ av utökad föräldrasamverkan har bidragit till att föräldrarna är mer insatta, delaktiga och påverkar verksamheten i större utsträckning än tidigare. Föräldrarna tenderar även att ställa högre krav på verksamheten när de blir mer insatta.

Främja och förebygga genom ett systematiskt barnhälsoarbete

Att tidigt identifiera behov av särskilt stöd samt utveckla förskolans främjande och förebyggande arbete bedöms vara en framgångsfaktor. Regelbundna barnhälsoteammöten på varje enhet är ett forum för det systematiska barnhälsoarbetet. Genom att återkommande samla tvärprofessionell kompetens skapas förutsättningar för en bred kartläggning, analys och bedömning av extra anpassningar och särskilt stöd. En effekt av detta är att barnen får stöd och insatser vid ett tidigare skede.

Fokus på djup

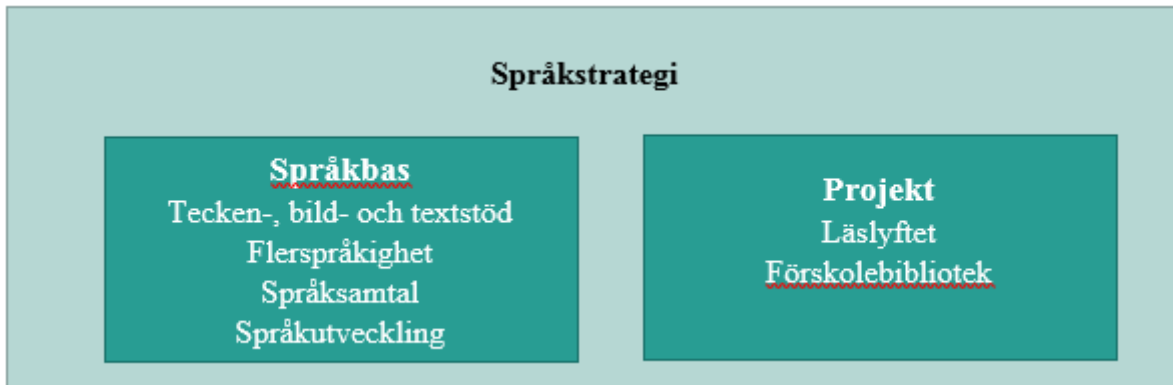
Genom att fokusera på ett projekt, exempelvis en bok, och sedan arbeta med berättelsen på olika sätt genom skapande, dramatisering och lek får barnen en djupare förståelse för berättelsen. Detta bedöms vara mer effektivt jämfört med att läsa flera olika böcker då barnen får tid och utrymme att reflektera över innehållet.

Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå för kommande budgetår

Utvecklingsområden

Språk

Språk är ett prioriterat område där förvaltningen genomför ett flertal olika insatser. Förvaltningen inför en språkstrategi som består av en språkbas med löpande insatser samt projekt. Genom att fokusera på ett fåtal insatser som enligt utvärdering är de mest framgångsrika skapas en gemensam bas kring det språkutvecklande arbetet.

Förvaltningen kommer att erbjuda utbildningar i TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation), flerspråkighet samt barns generella språkutveckling. För att säkerställa att alla pedagoger kan arbeta språkutvecklande kommer förvaltningen att genomföra en översyn av pedagogernas språkliga kompetenser. Utifrån översynen kommer förvaltningen att erbjuda utbildning i svenska språket för pedagoger i behov av att stärka sina språkkunskaper i svenska.

Alla barn ska ta del av högläsning varje dag. Arbetet med förskolebibliotek fortsätter och upplägget med att femåringar får en bok utökas så att barn i alla åldrar får en bok att ta med sig hem.

Förväntat resultat:

- Alla avdelningar arbetar utifrån förvaltningens språkstrategi.
- Andelen vårdnadshavare som uppger att barnen utvecklar sina språkliga förmågor uppgår till 80 procent (77 procent 2018).

För att följa upp effekterna av språkstrategin kommer förvaltningen att följa upp andelen avdelningar som arbetar enligt språkstrategin.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Det finns behov av att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerställa att det sker en progression i barnens lärande och utveckling. Ett utvecklingsområde är att i högre grad analysera vad olika aktiviteter har lett till och vilket lärande barnen har fått. Biträdande förskolechefer med inriktning mot kvalitet kommer från och med årsskiftet att ha regelbundna träffar för kollegialt lärande för att på ett mer effektivt sätt utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolechefer och biträdande chefer kommer även att delta i föreläsningar om systematiskt kvalitetsarbete.

Förväntat resultat:

- Alla avdelningar har dokumentation som synliggör deras systematiska kvalitetsarbete.
- Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs uppgår till 80 procent (75 procent 2018).
- Index för utveckling och lärande överstiger 83 procent (77 procent 2018).

För att säkerställa att utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet leder till ett lärande hos barnen kommer förvaltningen att begära in avdelningarnas dokumentation som används för att följa barnens förändrade kunnande.

Implementera den reviderade läroplanen

Som ett led i att implementera den reviderade läroplanen ska förvaltningen definiera och förankra begreppen utbildning och undervisning. Rollfördelningen mellan barnskötare och förskollärare ska förtydligas för att synliggöra det gemensamma ansvaret samt förskollärarens särskilda ansvar. Syftet är att skapa en effektiv organisation samt säkerställa förskollärlärd undervisning. För att öka likvärdigheten riktas insatserna i första hand till de enheter som behöver stöd.

Förväntat resultat

- Pedagogerna har kunskap om och kan arbeta utifrån den reviderade läroplanen.

För att följa upp andelen pedagoger som har kunskap om den reviderade läroplanen kommer förvaltningen att genomföra en enkät riktad till enheternas ledningsfunktioner.

Öka inskrivningsgraden

Att öka inskrivningsgraden i förskolan är ett fortsatt prioriterat område för 2019. Att utveckla samarbetet med olika föreningar inom ramen för Idéburet offentligt partnerskap (IOP) samt utreda möjligheten att starta allmän förskola är exempel på insatser som bedöms öka inskrivningsgraden. Det förväntade resultatet är att inskrivningsgraden ska överstiga 90 procent (87,9 procent 2018).

Förtydliga rutiner

Att förtydliga och förankra rutiner kring anmälan om kränkande behandling samt klagomål är ett utvecklingsområde. I dagsläget saknas rutiner för anmälan om kränkande behandling.

Förväntat resultat:

- Rutiner för anmälningar om kränkande behandling upprättas och förankras i verksamheten.
- Kunskapen om möjligheten att lämna synpunkter ökar bland pedagoger och vårdnadshavare genom att den nya broschyren för synpunkter sprids i verksamheterna.

Stadsdelsgemensamma insatser

Nämndmål: Barnen får god omsorg och utbildning i en trygg miljö

- Arrangera gemensamma aktiviteter på förskolans dag, FN-dagen och nationaldagen.
- Barnen får lära sig om goda kostvanor genom att måltidspedagogiken utvecklas.
- Genomföra en föreläsning om mål och resultatstyrning för förskolans ledningsfunktioner.
- Genomföra samverkansdagar mellan socialtjänst och förskola.
- Implementera den reviderade läroplanen.
- Implementera landstingets arbetsmaterial "Friska barn".
- Implementering av skolplattformen.
- Kartlägga den pedagogiska lärmiljön utomhus.
- Kockar genomgår kompetensutveckling i näringslära.
- Pedagogerna genomför trygghetsronder tillsammans med barnen.
- Samverka med Folktandvården i syfte att förbättra förskolebarns tandhälsa.

- Samverka med föreningar i syfte att främja barnens rörelsevanor.
- Samverka med föreningar i syfte att öka inskrivningsgraden i förskola.
- Samverkan mellan förskola och föräldrarådgivare.
- Utredda möjligheten att starta en allmän förskola.
- Utveckla dokument, arbetssätt och rutiner kopplade till det systematiska kvalitetsarbetet.

Nämndmål: Barnen utvecklar det svenska språket och sitt modersmål

- Alla barn får en bok när de börjar förskolan.
- Alla barn får ta del av högläsning varje dag.
- Genomföra kompetensutveckling i tecken-, bild- och textstöd.
- Genomföra utbildning om barns generella språkutveckling.
- Pedagoger i behov av att stärka språket genomgår utbildning i svenska.

Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår

- Möjliggör att fler barnskötare kan utbilda sig till förskollärare.
- Möjliggör att barnskötare som saknar högskolebehörighet kan läsa in grundläggande behörighet.
- Föreläsningar för ledningsfunktioner rörande implementering av den reviderade läroplanen.

Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår

Kvalitetsarbetets genomförande

Förvaltningen har genomfört kvalitetsdialoger med samtliga enheter under hösten. Vid kvalitetsdialogerna deltog avdelningschef, förskolestrateg, utredare, förskolechef samt biträdande förskolechef. Inför mötet sammanställde förvaltningen enhetens resultat gällande förskoleundersökning, WKI, andel förskollärare och den senaste tertialuppföljningen. Särskilt fokus lades på områden där måluppfyllelsen bedömdes vara låg. Frågor skickades ut på förhand som följde rubriceringen för kvalitetsredovisningen. I samband med kvalitetsdialogerna samlade förvaltningen in enheternas pedagogiska planering och dokumentation samt gav återkoppling på underlaget. Efter mötet fick förskolechef och biträdande förskolechef möjlighet att justera anteckningarna från mötet.

Övriga underlag omfattar:

- Uppföljning av förvaltningens språkinsatser.
- Språkkartläggning.
- Kartläggning av den pedagogiska lärmiljön.
- Utvärdering av satsning på måltidspedagogik.
- Enheternas reflektionsmaterial och pedagogiska dokumentation.
- Specialpedagogers kartläggning av konflikthantering.

Analys

Genom att möta varje enhet och diskutera deras kvalitetsarbete skapades en djupare förståelse för deras utmaningar och styrkor. Förskolecheferna uppgav i en muntlig uppföljning att de ser kvalitetsdialogerna som ett bra arbetssätt då reflektionen gav en fördjupad bild av verksamheten samt upplevdes som tidseffektivt.

Enheterna prioriterar att arbeta med enhetsmålen framför läroplanens mål. Detta beror på att uppföljningssystemet är kopplat till enhetsmålen. En utmaning är att skapa ett helhetstänk där läroplansmål och enhetsmål kopplas samman i den dagliga verksamheten. Detta för att undvika att målen reduceras till enskilda projekt som genomförs under särskilda tidpunkter.

Enheterna arbetar med reflektionsprotokoll och uppföljning sker mestadels på gruppnivå samt fokuserar i stor utsträckning på beskrivning av aktiviteter. Omkring en fjärdedel av enheterna har utvecklat system där barnens lärande dokumenteras och följs upp på ett systematiskt sätt. Vissa enheter använder loggböcker eller ordbanker medan andra dokumenterar genom att filma när barnet beskriver en bild eller figur. Filmen QR-kodas och används senare för att kunna se i vilken utsträckning språkutveckling har skett. Alla enheter har någon form av dokumentation för sitt systematiska kvalitetsarbete. Flera enheter har utvecklingsområden i en eller flera delar vad gäller dokument, organisation eller processer.

Utvecklingsområden för innevarande budgetår

Utvecklingsområde 2018	Förväntat resultat	Resultat uppfyllt
Ökad inskrivningsgrad i förskola.	Inskrivningsgraden överstiger 90 procent.	Nej
Likvärdig förskola.	Översyn av förskolornas lokaler och organisation.	Ja
Ökad svarsfrekvens i förskoleundersökningen.	Svarsfrekvensen överstiger 69 procent.	Nej
Kost, rörelse och hälsa.	Genomföra en fortbildningsinsats inom kost och hälsa.	Ja
Språk och kommunikation.	Förskolorna utvecklar arbetssätt och rutiner för att stärka barns språkutveckling.	Ja
Normmedvetenhet.	En arbetsgrupp utformar ett stödmaterial för att säkerställa ett normkritiskt perspektiv.	Delvis
Fler former för att sprida goda exempel.	Fler former för att sprida goda exempel.	Ja
Föräldrasamverkan.	Förskolorna utvecklar samverkansformer där verksamhetens innehåll presenteras.	Ja

Analys

Ökad inskrivningsgrad i förskola

Inskrivningsgraden i förskolan sjönk från 89,8 till 87,9 procent mellan 2017 och 2018. Detta

innebär att det förväntade resultatet inte har uppnåtts. Att öka inskrivningsgraden i förskolan är ett fortsatt prioriterat område inför 2019.

Förändringen avser i stor utsträckning Akalla där andelen inskrivna barn har minskat med 7 procentenheter. Minskningen rör både kommunala och fristående förskolor även om minskningen är något större i de fristående förskolorna. Minskningen gäller främst två- och femåringar.

Att många invånare har osäkra boendeförhållanden kan även påverka inskrivningsgraden. Vårdnadshavare som deltar i öppna förskolans verksamhet har tillfrågats om varför deras barn inte är inskrivna i förskolan. Majoriteten svarar att de har valt att vara hemma med barnet alternativt vill vänta med förskola tills barnet är äldre.

Förvaltningen har utvecklat ett samarbete med olika föreningar inom ramen för Idéburet offentligt partnerskap (IOP) för att nå vårdnadshavare som inte har sina barn i förskola eller öppen förskola. Målet är att samarbetet ska leda till att nya kontaktytor skapas där information om förskolans verksamhet kan spridas till en målgrupp som tidigare varit svårt att nå för förvaltningen. Förvaltningen ska även utreda möjligheten att starta en allmän förskola som ett alternativ till heltidsomsorg.

Likvärdig förskola

För att stärka likvärdigheten genomfördes en översyn av förskolornas ledningsorganisation. Översynen har resulterat i att nio enheter blir sex i januari 2019. Vid fördelningen togs hänsyn till antal barn per enhet, geografisk närhet samt ekonomiska förutsättningar.

I den nya organisationen får alla enheter en likvärdig ledningsfunktion vilket tydliggör uppdrag och arbetsuppgifter. Det skapar även förutsättningar för en gemensam plattform för utveckling av alla förskolor genom att de olika funktionerna regelbundet träffas, samarbetar och utvecklar verksamheten.

Varje enhet får ett ledningsteam som består av:

- 1 förskolechef.
- 1 biträdande förskolechef med inriktning kvalitet.
- 1 biträdande förskolechef med inriktning mot organisation och personal.
- 1 administratör på heltid (gäller ej två mindre enheter)
- 1 specialpedagog.

För att stärka likvärdigheten fördelas ytterligare två specialpedagoger till enheterna med störst behov, bland annat i Rinkeby.

För att följa upp effekterna av den nya organisationen kommer förvaltningen att genomföra en enkät till samtliga medarbetare under 2019.

Parallellt med organisationsöversynen har förvaltningens lokalstrateg kartlagt förskolornas lokalbehov genom verksamhetsbesök. För att alla förskolor ska ha likvärdiga pedagogiska miljöer har förvaltningen påbörjat ett arbete med att åtgärda de brister som framkommit.

Ökad svarsfrekvens i förskoleundersökningen

Svarsfrekvensen uppgick till 59 procent 2018 vilket är en minskning med 11 procentenheter jämfört med föregående år. Det förväntade resultatet har därmed inte uppnåtts. Ett troligt skäl till att svarsfrekvensen har minskat är att enkäten endast erbjöds digitalt samt att ingen

påminnelse skickades ut med post. Att öka svarsfrekvensen i enkäten är ett fortsatt utvecklingsområde.

I februari genomförde förvaltningen en föräldravecka med syfte att synliggöra verksamheten för vårdnadshavarna. En mindre uppföljning visar att familjeveckan inte hade avsedd effekt. En tillfällig satsning av detta slag lämnar inte någon djupare förståelse hos vårdnadshavarna, istället är det genom regelbunden kommunikation som insikt och förståelse för verksamheten skapas.

Kost, rörelse och hälsa

Samtliga förskolor har deltagit i fortbildningen om kost och hälsa. Uppföljning visar att en klar majoritet av enheterna har måltidspedagoger samt nätverk för kockar. Fortbildningen har haft en positiv effekt i verksamheten. Genom att arbeta med en utvald grönsak har förskolorna kombinerat matematik, skapande, naturvetenskap och språk inom ramen för Sapere-metoden ("Mat för alla sinnen") vilket har väckt barnens intresse för mat. Måltidspedagogiken har skapat en större medvetenhet bland kockarna och samverkan mellan yrkesrollerna har ökat. För majoriteten av enheterna har insatsen bidragit till en bättre kosthållning medan andra behöver fortsätta utveckla arbetet.

Språk och kommunikation

Språk är ett prioriterat område och förskolorna har arbetat aktivt med att stärka barnens språk. Två förskolebibliotek har öppnat vilket har ökat tillgången på litteratur samt bidragit till ett ökat läsintresse bland barnen. Vårdnadshavare erbjuds tre språksamtal under barnets förskoletid för att kartlägga i vilka sammanhang barnet talar vilka språk. Kartläggningen bidrar till en större samsyn mellan vårdnadshavare och förskola kring målen för barnets språkutveckling.

Alla enheter har läsombud och dessa har varit framgångsrika i de fall läsombuden har fått mandat att driva frågor och genomföra förändringar. Ett exempel var när pedagogerna för de yngre barnen fokuserade på en bok under ett antal veckor genom att regelbundet läsa, förklara och diskutera bokens innehåll med barnen. Personalen kunde tydligt se hur berättelsen blev levande för barnen som lät rollkaraktärer bli en del av leken samt lärde sig nya ord och uttryck från boken.

En annan lyckat insats är "Kurrans skatt", en bok som femåringarna fick ta med sig hem. Förskolorna diskuterade, dramatiserade och skapade bilder kopplade till boken i samarbete med bokens författare. Berättelsen översattes till 22 olika språk av pedagoger som läste in berättelsen via QR-koder. På så sätt kunde även vårdnadshavare som inte läste svenska ta del av berättelsen tillsammans med sina barn. Detta kan göra skillnad i hem med få böcker eller där det saknas en tradition av läsning och berättande.

Tre enheter har deltagit i Läslyftet varav två i sin egen takt utan statsbidrag från Skolverket. Deltagande enheter vittnar om att läsmiljön har förbättrats samt att pedagogerna planerar för boksamtal på ett annat sätt. Två framgångsfaktorer identifieras: att låta både förskollärare och barnskötare delta i satsningen samt att genomföra fortbildningen i en långsammare takt vilket ger djupare förankring och mer utrymme för reflektion. Flera enheter vittnar om att Läslyftet har bidragit till att det kollegiala lärandet har systematiserats, att pedagoger inspireras av varandra samt att goda exempel sprids mellan avdelningar. Detta har i sin tur bidragit till att öka barnens nyfikenhet kring nya ord samt gett dem ett rikare ordförråd.

En förutsättning för att förskolans personal kan bidra till barnens språkutveckling är att de behärskar det svenska språket. Andelen pedagoger som kan arbeta språkutvecklande varierar mellan enheterna. För att säkerställa att alla pedagoger kan arbeta språkutvecklande kommer förvaltningen att genomföra en översyn av pedagogernas språkliga kompetenser. De pedagoger som behöver stärka sin svenska kommer att erbjudas en utbildning.

Normmedvetenhet

En verksamhetsövergripande arbetsgrupp har under året arbetat med att utforma ett stödmaterial kopplat till normer och värden. Stadens tre program om barnets rättigheter, jämställdhet samt HBTQ kommer att användas som stöd i den praktiska tillämpningen kring frågor som rör normkritik och förskolans värdegrund. Särskilt fokus läggs på begreppen delaktighet och barns integritet då dessa områden lyfts fram i läroplanen. Drygt två tredjedelar av pedagogerna har deltagit i en serie föreläsningar om jämställdhet i förskolan under hösten. Föreläsningen har lett till ökad förståelse för begrepp som normkritik och intersektionellt perspektiv. Det förväntade resultatet har därmed delvis uppfyllts.

Fler former för att sprida goda exempel

Det förväntade resultatet har uppnåtts då fler former för att sprida goda exempel har introducerats:

- Öppna frukostmöten för förskollärare och barnskötare har diskuterat sitt pedagogiska uppdrag tillsammans med avdelningschef och förskolestrateg.
- I samband med läsombudens fortbildning delade ombuden framgångsrika metoder för högläsning.
- En utställning där enheterna fick visa hur de hade arbetat med att konkretisera berättelsen Kurrans skatt.

Deltagare vid frukostmötena vittnar om att dessa har varit ett bra sätt att få diskutera sitt uppdrag samt lämna synpunkter. Vid frukostmötena har det bl.a. framkommit att det finns behov av att förtydliga rollfördelningen mellan barnskötare och förskollärare för att synliggöra det gemensamma ansvaret samt förskollärarens särskilda ansvar.

Föräldrasamverkan

Graden av föräldrasamverkan varierar och bedöms vara ett utvecklingsområde. I nuläget arbetar tre enheter av nio med föräldraråd, föräldraforum eller utvecklade föräldramöten.

Ett fåtal enheter har infört föräldraråd och föräldraforum med möten ett par gånger per termin. Föräldrarådet syftar till att utveckla förskolans verksamhet tillsammans med förskollärare. Föräldraforumen är öppna för alla föräldrar och hanterar mer allmänna ämnen. Denna typ av utökad föräldrasamverkan har bidragit till att föräldrarna är mer insatta, delaktiga och påverkar verksamheten i större utsträckning än tidigare. Föräldrarna tenderar även att ställa högre krav på verksamheten när de blir mer insatta.

En enhet har flyttat fokus från detaljfrågor såsom klädmärkning till verksamhetens mål och projekt. Effekten av detta är ökat deltagande samt ökade krav och insikter från vårdnadshavarna.

Nämndmål och enhetsmål med pedagogisk inriktning för innevarande år

Nämndmål 2018

- Barn i stadsdelsområdet har tillgång till förskolor med hög kvalitet.
- I de kommunala förskolorna grundläggs barnens lust och nyfikenhet att lära.

Enhetsmål 2018

- Barnen i de kommunala förskolorna har tillgång till likvärdiga pedagogiska miljöer.
- Barnen i de kommunala förskolorna utvecklar sina språkliga och kommunikativa förmågor.

Analys

Fortbildning inom måltidspedagogik, flerspråkighet, språkutveckling och normkritik har stärkt pedagogernas kunskaper vilket har bidragit till att målen har uppnåtts.

Verksamhetsbesök visar att alla enheter i någon utsträckning genomför pedagogiska miljöronder. Dessa har bidragit till att lärmiljöerna har förändrats för att bättre passa barnens behov, till exempel genom att flytta ner material till barnens nivå eller att lärmiljön är föränderlig utifrån teman, projekt eller barnens intresse. En effekt av detta är att barnen i högre grad tar till sig materialet och personalen vittnar om en förändring i barnens sätt att leka. Utvecklingen av barnens pedagogiska lärmiljöer kommer att fortsätta omed utökat fokus på utemiljön.

Insatser på språk såsom fortbildning i flerspråkighet, språksamtal, läsombud, förskolebibliotek och Läslyftet har alla bidragit till att barnen har utvecklat sina språkliga och kommunikativa förmågor. Bland dessa insatser lyfts Läslyftet fram som särskilt framgångsrikt.

Övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser för innevarande budgetår för att öka måluppfyllelsen

Barnhälsoteam

Under året har förvaltningen, som ett led i att utveckla ett systematiskt barnhälsoarbete, startat barnhälsoteammöten på alla enheter. I barnhälsoteamen ingår enhetens förskolechef och specialpedagog samt verksamhetens psykolog, talpedagog och enhetschef för Bibasseneheten. Barnhälsoteamen träffas en gång per månad och enhet. Syftet är att tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och att utveckla förskolans främjande och förebyggande arbete. Genom det tvärprofessionella samarbetet används kunskap och kompetens för att skapa samsyn kring barnet. Insatserna blir riktade mot samma mål men med olika ingångsvinklar vilket gynnar barnet och barngruppen.

Lördagsöppet för pappor

För att öka andelen män som besöker öppna förskolan har förvaltningen öppet för pappor på lördagar. Lördagsöppet ger pappor som arbetar eller inte bor med sina barn möjlighet att

umgås med barnen och träffa andra föräldrar. Öppna förskolans ordinarie personal alternerar tillsammans med en timanställd manlig personal. Besöksantalet varierar mellan 8-15 besökare per tillfälle.

Introduktionsförskolan

Förvaltningen bedriver två introduktionsförskolor i Husby och Rinkeby som kombinerar gruppverksamhet för barn med språkträning för föräldrar. Målgruppen är nyanlända föräldrar som inte har möjlighet att läsa svenska för invandrare eller har små kunskaper i svenska. Genom introduktionsförskolan får de inblick i förskolans verksamhet och får bekanta sig med innehåll och miljö. Verksamheten har 10-15 besökare per dag.

Miljöarbete

Samtliga förskolor arbetar med Grön-flaggcertifiering enligt riktlinjer från Stiftelsen Håll Sverige rent. I samarbete med Akalla by får alla femåringar en heldagsaktivitet om kretslopp. Kretslopp och ekologisk odling och hållbarhet är också temat för Lek – Odlar – Väx, ett samarbete med stiftelsen Rosendals trädgård där alla femåringar aktivt får ta del av odlingsprocessen från sådd till skörd under en hel säsong.

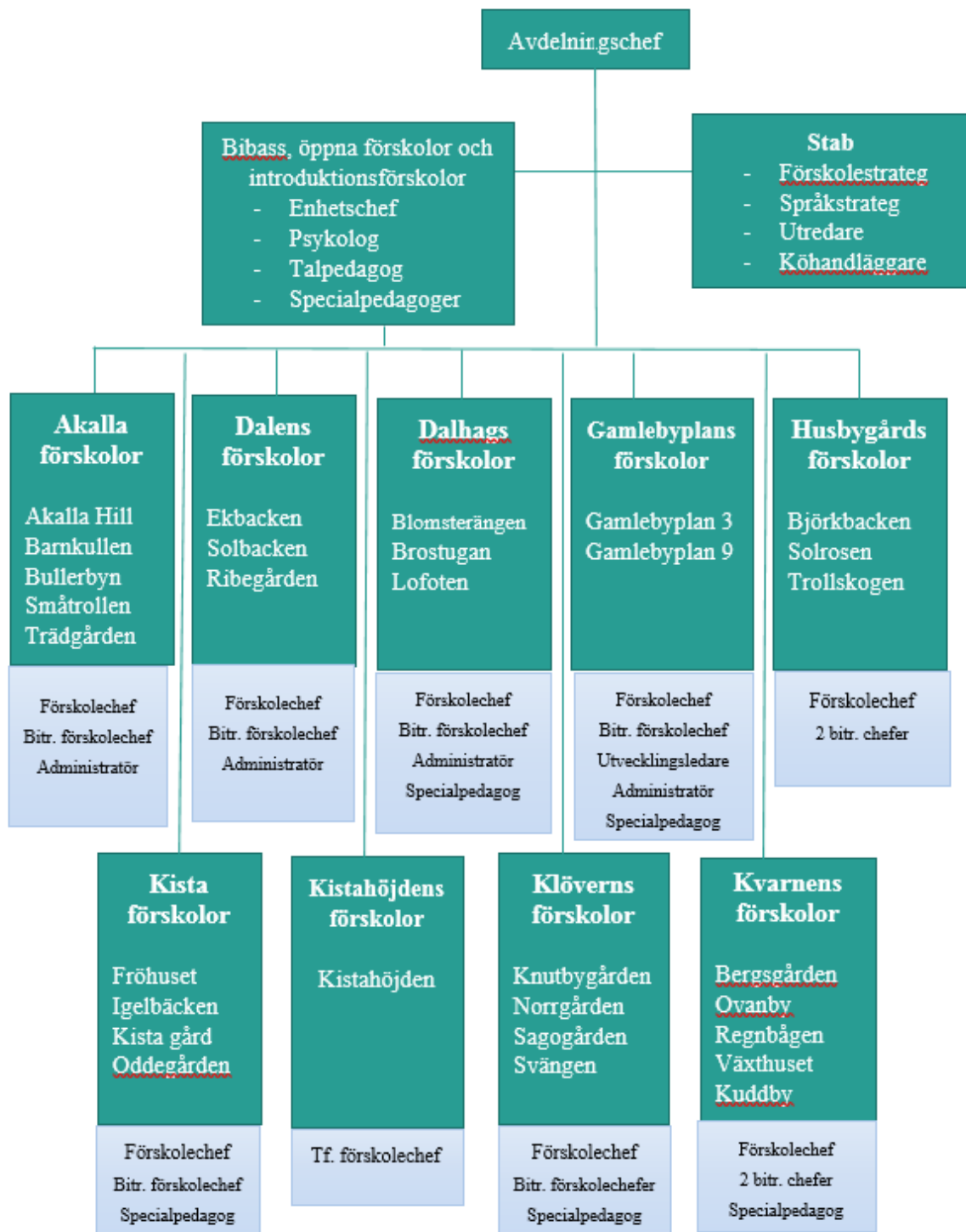
Analys

Barnhälsoteam, lördagsöppet för pappor och introduktionsförskolan har varit lyckade insatser. Barnhälsoteamen har bidragit till att barnen får stöd och insatser vid ett tidigare skede. Fler pappor än väntat har besökt öppna förskolan vilket tyder på ett behov av den typen av verksamhet. Introduktionsförskolan uppskattas av vårdnadshavare som vill träna sin svenska och samtidigt bekanta sig med förskolans verksamhet. Introduktionsförskolans innehåll och koppling till övrig förskoleverksamhet behöver stärkas och utvecklas; bland annat genom tydliga rutiner för övergång introduktionsförskola – förskola. Likaså innehållet i språkträningen där information ska vara en del av språkträningen och med fördel genomförs i samverkan med andra verksamheter som erbjuder samhällsinformation och föräldrastöd. Dessa insatser kommer att fortsätta som en del av det löpande arbetet.

Även samarbetet med Rosendal och Akalla by är lyckade och etablerade insatser som kommer att fortsätta. För att det ska bli ett kvalitativt lärande vid besöken till Rosendahl krävs att medföljande pedagoger är aktivt deltagande vid besöken. Nästa år ska förskolorna påbörja Skolverkets program ”Skola för hållbar utveckling”.

Strukturella förutsättningar

Avdelningen består av nio enheter med lika många förskolechefer samt en enhet för barn i behov av särskilt stöd, se organisationskiss nedan.

	Budgetår 2018	Budgetår 2017	Budgetår 2016
Antal inskrivna barn (antal)	1746	1774	1888
Andel anställda som förskollärare (räknat på årsarbetare) (%)	41,4%	43,1 %	46,0%
Barn per personal/årsarbetare med resurspersoner (antal)	4,8	4,4	4,5
Barn per personal/årsarbetare utan resurspersoner (antal)	5,1	4,7	4,8
Barn per grupp (antal)	13,7	14,1	12,9
Andel barn med annat modersmål än svenska (%)	71,8%	84,1%	84,4 %
Andel personal med annat modersmål än svenska	79%	75%	72%
Antal språk som talas av barnen	84	86	76
Antal språk som talas av pedagogerna	56	52	47

Analys

Andelen flerspråkig personal har successivt ökat. En tredjedel av pedagogerna har läst poänggivande kurser inom svenska som andraspråk och nästintill alla har genomfört en intern tvådagars kurs i flerspråkighet. Sedan föregående år är det färre barn som inte har svenska som sitt modersmål samtidigt som fler har både svenska och ytterligare ett språk som sina modersmål.

Andelen förskollärare har minskat sedan 2016 även om andelen fortfarande är bland de högsta i staden. Andelen förskollärare varierar mellan omkring 20 och 70 procent per förskola. Kista och Rinkeby har något fler förskollärare (45 procent) jämfört med Husby och Akalla (33-34 procent). Totalt 13 förskollärare (3 procent) har ännu ingen legitimation. Majoriteten av dessa läser de sista kurserna i sin utbildning alternativt har en utländsk utbildning. Totalt 11 arbetslag saknar legitimerade förskollärare. I dessa arbetslag täcker övriga förskollärare upp för att säkerställa barnens undervisning. Vid rekrytering styrs förskollärare mot dessa arbetslag.

Skillnader i andelen förskollärare påverkar likvärdigheten negativt. För att attrahera nyexaminerade förskollärare fortsätter det upparbetade upplägget med VFU. Stadsdelen tar emot cirka 110 studenter årligen som möts av omkring 50 handledarutbildade förskollärare. Förvaltningen anställer mellan 7-10 nyexaminerade förskollärare per år. Dessa är ibland studiekamrater till deltagande studenter. Tack vare en genomtänkt och välförankrad organisation har antalet nyexaminerade förskollärare som anställs i förskolorna ökat de senaste åren.

De nyexaminerade förskollärarna som anställs i stadsdelen deltar i ett introduktionsår med mentorssamtal med sin mentor. Genom att förskollärarna deltar i fyra fördjupningstillfällen under året får de möjlighet att samtala med andra i samma situation. Samtalen, både enskilt och i grupp, fördjupar deras yrkesidentitet och i utvärderingar beskrivs nyttan av att få problematisera kring sitt uppdrag. Introduktionsåret gör förskollärarna tryggare i sitt uppdrag

vilket bidrar till ökad kvalitet samt ökar sannolikheten att de stannar kvar i verksamheten.

Förvaltningen ingår i ett stadsdelsövergripande projekt för att på motsvarande sätt knyta till sig utbildade barnskötare genom Pedagogikcollege. Den första kullen togs emot hösten 2018 och dessa studenter förväntas examineras våren 2021.

Självvärdering

Kvalitetsindikatorn uppgår till 3,4 vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Personalen har skattat sig högre inom naturvetenskap och lägre inom språk jämfört med föregående år.

Resultatet på avdelningsnivå varierar från bristfälligt till heltäckande. Resultaten är högre i Kista (3,5) jämfört med Husby (3,2). Omkring två av tre arbetslag skattar sig som nivå 3.

Tabell 3. Arbetslagens bedömningar i WKI, Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning 2018.

WKI	2018	2017	2016
Matematik	3,4	3,3	3,3
Språk	3,4	3,5	3,4
Naturvetenskap	3,3	3,3	3,3
Pedagogisk miljö och material	3,4	3,4	3,4
Skapande verksamhet	3,4	3,4	3,5
Totalsumma	3,4	3,4	3,4

Variation 2018	Lägsta värde	Högsta värde
Enhet	3	3,8
Förskola	2,9	4,8
Avdelning	1,8	5

Otillräcklig	Bristfällig	Grundläggande	Utvecklad	Heltäckande
0,2 %	3 %	62 %	27 %	8 %

Fem avdelningar vid lika många förskolor har gjort bedömningen att de inte når upp till nivå tre. Flest arbetslag anger att de inte når upp till grundläggande nivå inom matematik följt av naturvetenskap.

Förskolecheferna ger i de flesta fall återkoppling på självskattningen, t.ex. i samband med medarbetarsamtal. Det vanligaste upplägget vid diskrepans är att förskolechefen har ett samtal med berörda arbetslag. Vanligtvis ändrar arbetslaget sin bedömning efter en sådan dialog. Vid enstaka tillfällen fattar förskolechefen beslut om justering.

Analys

Förvaltningen sammanställer resultaten i WKI per enhet, arbetslag och läroplansområde två

gångar per år. Underlaget diskuteras i samband med resultatdialogerna en gång om året då förvaltningen följer upp de arbetslag som inte når upp till grundläggande nivå.

Att arbetslagen inte har uppnått grundläggande nivå är kopplat till personalbyten, sjukdom eller dåligt fungerande personalgrupp. Majoriteten av dessa problem bedöms vara åtgärdade. Att formulera förväntade effekter på aktiviteter är ett vanligt hinder för att nå högre nivåer.

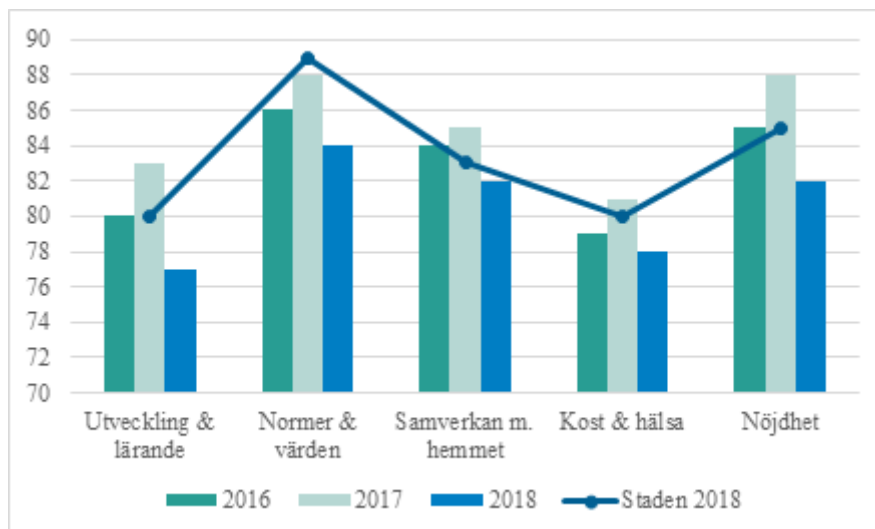
Arbetslag med hög kompetens tenderar att göra bedömningar som ligger under deras kapacitet. Dessa arbetslag förstår bedömningskriterierna men kan känna osäkerhet inför förväntningarna som är kopplade till en högre nivå. Arbetslag med lägre kompetens tenderar istället att skatta sig för högt. Detta kan bero på att arbetslagen inte har förstått bedömningskriterierna men anser att de trots allt utför ett bra arbete. Att arbetslag antingen överskattar eller underskattar sin förmåga får effekten att självskattningen inte kan användas som en indikator på kvalitet, exempelvis som utgångspunkt för vilka arbetslag som behöver stöd från ledningen. Ett sätt att motverka detta är att förtydliga bedömningskriterierna samt att förskolechefen genomför en dialog med arbetslagens om deras skattning.

Många arbetslag har behov av återkoppling i form av ett reflekterande samtal kring sin bedömning samt stöd i vad arbetslaget behöver göra för att komma vidare. Ett gemensamt språk och tolkning för att beskriva kvalitet är viktigt utifrån ett likvärdighetsperspektiv. WKI:s bedömningskriterier skulle kunna utgöra ett stöd i detta arbete samt det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskoleundersökning

Två tredjedelar av enheterna uppvisar försämrade resultat i förskoleundersökningen jämfört med föregående år. Störst minskning har skett inom utveckling och lärande samt den generella nöjdheten. Resultatet i Rinkeby-Kista är lägre jämfört med övriga stadsdelar, särskilt inom normer och värden, se diagram 1. Ett område där resultatet är högre än genomsnittet är användningen av digitala verktyg. En trolig förklaring till detta är den goda tillgången på digitala lärverktyg.

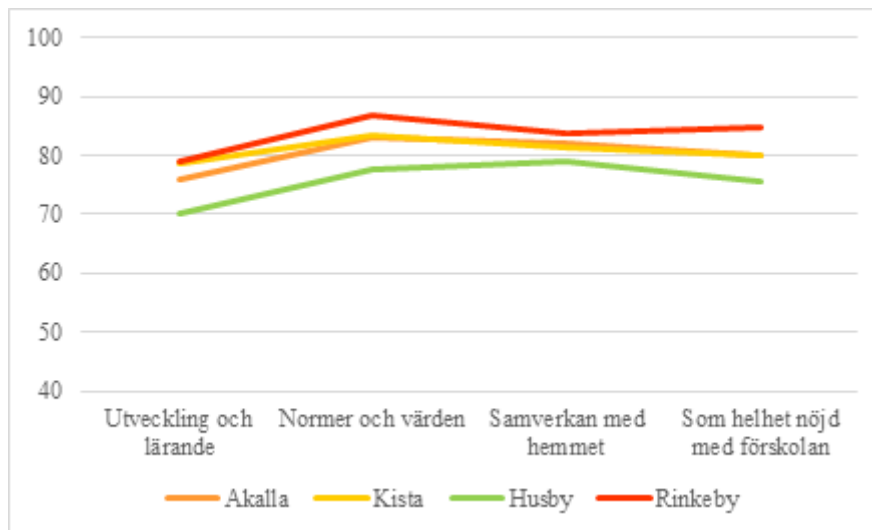
Diagram 1. *Index per område 2016-2018.*

I diagram 2 är enheternas resultat sammanvägt utifrån område. Vårdnadshavarna är nöjdst i

Rinkeby vilket överensstämmer med föregående års resultat. Skillnaderna mellan enheterna har ökat: det skiljer 14 procentenheter mellan den enhet som har högst andel nöjda vårdnadshavare och den som har lägst. Föregående år var motsvarande siffra 6 procentenheter.

Diagram 2. Index per område 2018.

Matematik och naturvetenskap är två områden med generellt lägre resultat och som har minskat sedan föregående år. Svaren varierar mellan förskolorna gällande framförallt matematik. Andelen vårdnadshavare som svarar att barnen utvecklar sin matematiska förmåga varierar mellan 44 procent och 93 procent per förskola.

Diagram 3. Förskoleundersökning Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning åren 2016-2018.

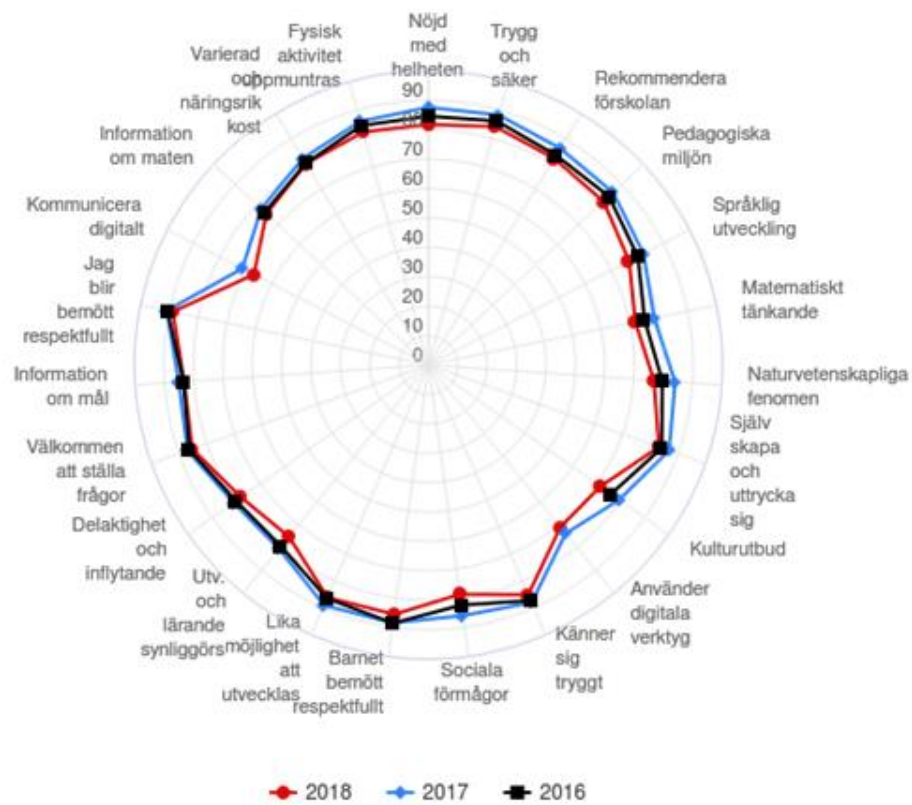
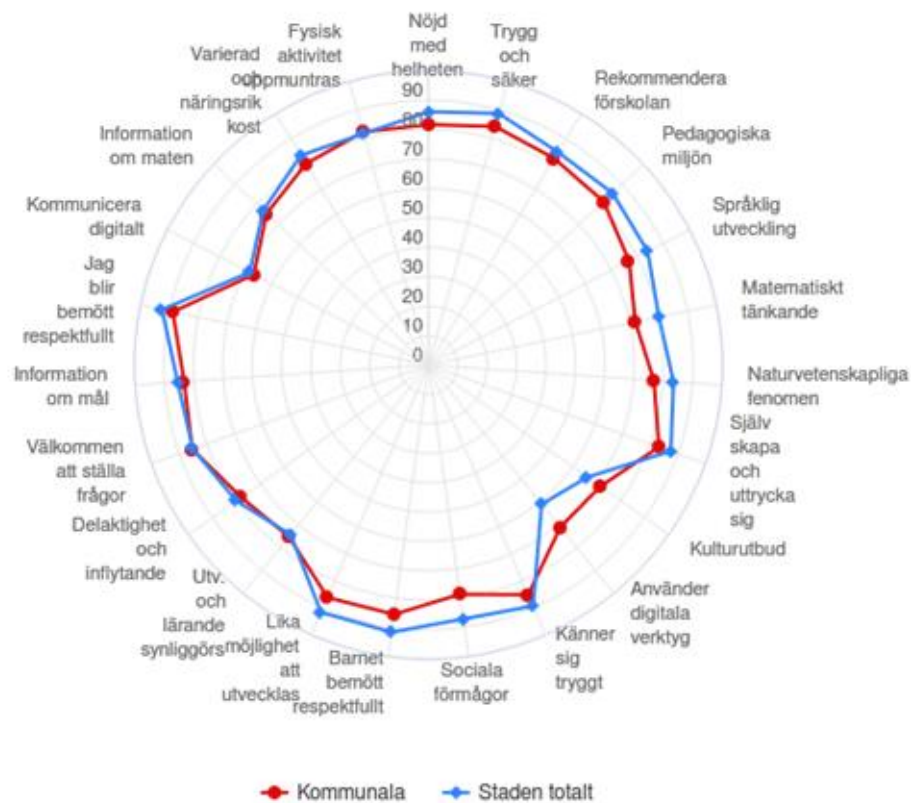

Diagram 4. Förskoleundersökning Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning och staden år 2018.

Analys

Det lägre resultaten i förskoleundersökningen kan vid vissa förskolor härledas till personalomsättning, chefsbyte eller konflikter i personalgruppen. I vissa områden innebär tillfälliga boendelösningar att barn kan sluta med kort framförhållning vilket leder till att inskolningar sker kontinuerligt under året. Detta kan skapa en otrygghet hos vissa barn och en större arbetsbelastning för pedagogerna. Vid några förskolor hade samverkan med hemmet präglats av personliga relationer av privat karaktär. När detta mönster bröts och relationerna istället blev mer professionella tenderar nöjdheten att minska. Detta ändrade förhållningssätt bedöms dock på längre sikt leda till ett ökat fokus på barnens utveckling och lärande.

Vissa av de insatser som har genomförts avspeglas inte i förskoleundersökningen trots att enheterna uppfattar dem som framgångsrika. Detta gäller exempelvis tidigare insatser inom kost och hälsa samt föräldrasamverkan. En möjlig orsak till detta kan vara att insatsen inte har synliggjorts i tillräcklig hög grad hos vårdnadshavarna.

Förvaltningen har under en lång tid genomfört satsningar på språk. Trots detta svarar färre vårdnadshavare att deras barn utvecklar sitt språk jämfört med staden som helhet. Många barn i Rinkeby-Kista har inte svenska som sitt modersmål vilket gör förskolan till en viktig arena för att barnen ska lära sig svenska. Pedagogernas språkkunskaper och möjlighet att arbeta språkutvecklande är avgörande för barns språkutveckling. Förvaltningen avser att höja kompetensen kring språk och språkutveckling i form av en språkstrategi, se tidigare avsnitt.

Planerade åtgärder

Följande åtgärder planeras för att resultatet ska förbättras i 2019 års enkät:

- Ny organisation med tydliga rollbeskrivningar.
- Stärkt fokus på språk genom språkstrategi.
- Ökat fokus på läroplanens mål, i synnerhet språk, matematik och naturvetenskap.
- Arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet

Jämförelse WKI och förskoleenkäten

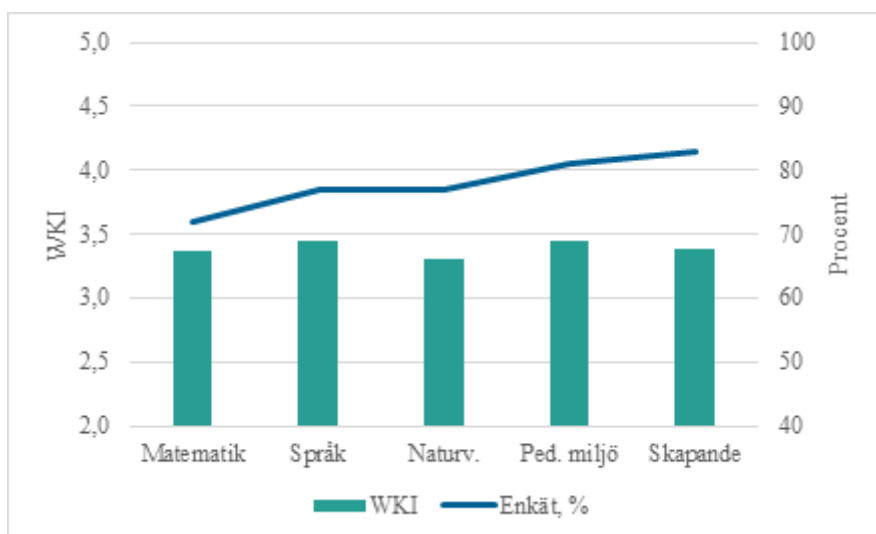
Arbetslagen tenderar att göra jämnare skattningar inom de olika områdena jämfört med vårdnadshavarna, se diagram 4. Inom skapande verksamhet är vårdnadshavarna mer positiva jämfört med arbetslagen, inom matematik gäller motsatsen. En möjlig förklaring kan vara att matematik är svårare att synliggöra för vårdnadshavare jämfört med skapande verksamhet.

I vissa fall överensstämmer ett högre eller lägre resultat i förskoleundersökningen med förskolans självskattning. I andra fall har arbetslagen och vårdnadshavare olika uppfattningar. Vid avvikelser gör förvaltningen bedömningen att arbetslagens självskattning är mer tillförlitlig då denna bedömning har kvalitetssäkrats av förskolechef.

Tabell 4. Arbetslagens självskattning (WKI) och förskoleundersökning Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning 2018.

Jämförelse	WKI	Enkät (%)
Matematik	3,4	72
Språk	3,4	77
Naturvetenskap	3,3	77
Pedagogisk miljö	3,4	81
Skapande	3,4	83

Diagram 5. Arbetslagens självskattning (WKI) och förskoleundersökning Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning 2018.

Övriga underlag

Likabehandlingsarbete

Samtliga enheter har upprättat planer för aktiva åtgärder som en del av sitt likabehandlingsarbete. Enheterna upprättar och utvärderar sina planer enligt årshjulet. Likabehandlingsarbetet är en integrerad del av det dagliga arbetet: när en situation uppstår diskuterar pedagogerna tillsammans med barnen hur man hade kunnat göra annorlunda. Vissa enheter har nätverk som syftar till att nyheter inom området sprids till övriga kollegor. Barnkonsekvensanalyser genomförs vid alla större förändringar som påverkar barnen.

Klagomålshantering

Antalet klagomål som inkommit under året uppgår till 13. Klagomålen rör bland annat personalens bemötande, kompetens samt rutiner. Synpunkterna diarieförs av registrator som sedan förmedlar synpunkten till en medarbetare på förskoleavdelningen som svarar vårdnadshavaren.

Förvaltningen har inte fått in några anmälningar om kränkande behandling.

Analys

Vårdnadshavarna vänder sig i första hand till förskolan om de har klagomål som löser det på plats. Då så få klagomål inkommer har inte klagomålshanteringen blivit en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Att så få klagomål har inkommit beror troligtvis på bristande kommunikation kring möjligheten att lämna synpunkter. För att öka medvetenheten har förvaltningen tagit fram en ny broschyr för synpunktshantering som ska spridas i verksamheterna.

Det saknas rutiner för hur kränkande behandling ska rapporteras, något som även Skolinspektionen lyfter fram i sin granskning 2016. När kränkningar inte rapporteras saknar förvaltningen underlag för signaler om kränkande behandling vilket försvårar att rätt åtgärder vidtas för att förhindra framtida kränkningar. Att stärka rutinerna kring dessa anmälningar så att personal och förskolechefer vet hur och när de ska göra en anmälan är ett utvecklingsområde.